

پایه:	۱۰	موضوع:	تفسیر
تاریخ:	۹۵/۰۳/۰۶	ساعت:	۱۶

نام کتاب: تفسیر المیزان، ج ۱۳، سوره مبارکه کف

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کدام یک از معانی «الرِّقِیم» دارای مؤید است؟ **ب** ۲۴۶

- أ. نام سگی بوده که همراه آنان به غار در آمده است
- ج. نام وادی بوده که کوه مزبور در آنجا واقع بوده
- * ﴿فَضَرْنَا عَلٰی اٰذَانِهِمْ فِی الْكُهْفِ سِنِّیْنَ عَدَدًا﴾

- ب. داستان و سرگذشتشان در سنگ‌نشته‌ای در آن ناحیه پیدا شده است
- د. نام آن شهری بوده که کوه نامبرده در آنجا بوده است

۲. طبق نظر مصنف، مراد از «فَضَرْنَا عَلٰی اٰذَانِهِمْ» چیست؟ **ج** ۲۴۸

- أ. زدن پرده‌ای بر غار تا صداهای خارج از غار را نشنوند
- ج. کنایه از مدارای خداوند با آنان برای خواب بردنشان
- * ﴿قَالَ اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِیْعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾

- ب. خواب را بر آنها مسلط کردیم تا صدایی بیدارشان نکند
- د. کنایه از بیهوش شدن آنان

۳. در آیه مذکور، «صَبْرًا» به چه معناست؟ **د** ۳۴۲

- أ. تحمل تعلیم ریاضت‌های سیر و سلوک
- ج. تحمل مردمان ناسازگار

- ب. تحمل مصائب و گرفتاری‌های راه
- د. تحمل تعلیم دانش‌های الهی

۴. در آیه شریفه «قُلْ اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحٰی اِلَیَّ اِنَّمَا اِلٰهُكُمْ اِلٰهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ یَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلِیَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا یُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ اَحَدًا» به کدام معارف

دینی اشاره شده است؟ **أ** ۴۰۵

- أ. معاد، توحید، نبوت
- ب. معاد، نبوت، امامت
- ج. توحید، معاد، امامت
- د. عبودیت، نبوت، توحید

تشریحی

* ﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسًا عَلٰی اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ یُؤْمِنُوْا بِهٰذَا الْحَدِیْثِ اَسْفًا﴾

۱. أ. کلمات «باخع»، «آثار» و «أسف» را معنا کنید. ب. مراد از «الحديث» چیست؟ ج. آیه در مقام افاده چه معنایی است؟ **۲۳۹**

- أ. البخوع و البخع القتل و الإهلاك و الآثار علائم أقدام المارة على الأرض، و الأسف شدة الحزن. ب. المراد بهذا الحديث القرآن.
- ج. الآیة و اللتان بعدها فی مقام تعزیه النبی ﷺ و تسلیته و تطیب نفسه و المعنی: برجی منک أن تهلك نفسک بعد إعراضهم عن القرآن و انصرافهم عنک من شدة الحزن.

۲. در آیه «وَاصْبِرْ نَفْسَکَ مَعَ الَّذِیْنَ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِیِّ یُرِیدُونَ وَجْهَهُ...» (کهف/۲۸) مراد از معنای «وجه» چیست؟ توضیح دهید. **۳۰۲**

- وجه الشیء ما یواجهک و یتقبلک به، و الأصل فی معناه الوجه بمعنى الجارحة، و وجهه تعالی أسماءه الحسنی و صفاته العلیا التي بها یتوجه إلیه المتوجهون و یدعوه الداعون و یعبده العابدون قال تعالی: «وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوْهُ بِهَا»، (الأعراف: ۱۸۰)، و الداعی لله المرید وجهه إن أراد صفاته تعالی الفعلیة کرحمته و رضاه و إنعامه و فضله فإنما یرید أن تشمله و تغمره فیتلبس بها نوع تلبس فیکون مرحوما و مرضیا عنه و منعمًا بنعمته، و إن أراد صفاته غیر الفعلیة کعلمه و قدرته و کبریائه و عظمته فإنما یرید أن یتقرب إلیه تعالی بهذه الصفات العلیا و إن شئت فقل: یرید أن یضع نفسه موضعا تقتضیه الصفة الإلهیة کأن یقف موقف الذلّة و الحقارة قبال عزته و کبریائه و عظمته تعالی، و یقف موقف الجاهل العاجز الضعیف تجاه علمه و قدرته.

* ﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا﴾ (كهف/ ٤٥)

۳. آیه در مقام افاده چه معنایی است؟ ۳۱۸

المعنى: و اضرب لهؤلاء المتوليين بزينة الدنيا المعرضين عن ذكر ربهم مثل الحياة الدنيا كما انزلناه من السماء و هو المطر فاختلط به نبات الارض فرف نضارة و بهجة و ظهر بأجمل حلية فصار بعد ذلك هشيمًا مكسرا متقطعا تعبت به الرياح تفرقة و تجيء به و تذهب و كان الله على كل شيء مقتدرا.

* ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأُولَىٰ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾ «يَسْتَغْفِرُوا» عطف على قوله: «يُؤْمِنُوا» أى و ما منعهم من الإيمان و الاستغفار حين مجيء الهدى. و قوله: «إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأُولَىٰ» أى إلا طلب أن تأتيهم السنة الجارية فى الأمم الأولى و هى عذاب الاستتصال، و قوله: «أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا» عطف على سابقه أى أو طلب أن يأتيهم العذاب مقابلة و عيانا و لا ينفعهم الإيمان حينئذ لأنه إيمان بعد مشاهدة البأس. ۳۳۲ ۶۶۱

۴. عبارت را ترجمه کنید.

كلمه «يستغفروا» عطف است بر جمله «يؤمنوا». يعنى چه چیز مردم را از ایمان و استغفار باز داشته بعد از آنکه هدایت خدا به سويشان آمده است. «إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأُولَىٰ» - يعنى مگر طلب اینکه سنت جاری در امتهای نخستین برایشان جاری شود، يعنى همان عذابها که ایشان را منقرض کرد. «أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا» - اين جمله عطف بر سابق است، و معنایش اين می شود که منتظر چه هستند؟ منتظر اینکه سنت اولين آنان را بگیرد؟ یا آنکه عذابی در مقابل چشم خود و به عيان مشاهده کنند، که در چنین صورتی دیگر ایمانشان سودی نمی بخشد، چون ایمان بعد از مشاهده عذاب الهی است

۵. با توجه به آیه «قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتِنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا» آیا انساء شیطان با عصمت انبیاء منافات ندارد؟ توضیح دهید. ۳۴۱

لا ضير فى نسبة الفتى نسيانه إلى تصرف من الشيطان بناء على أنه كان يوشع بن نون النبى و الأنبياء فى عصمة إلهية من الشيطان لأنهم معصومون مما يرجع إلى المعصية و أما مطلق إيذاء الشيطان فيما لا يرجع إلى معصية فلا دليل يمنعه قال تعالى: «وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ» (ص/ ٤١).

* ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجدهَا تَطَّلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا﴾

۶. مقصود از «ستری» در آیه را توضیح دهید. ۳۶۲

المراد بالستر ما يستتر به من الشمس، و هو البناء و اللباس أو خصوص البناء أى كانوا يعيشون على الصعيد من غير أن يكون لهم بيوت يأوون إليها و يستترون بها من الشمس و عراة لا لباس عليهم، و إسناد ذلك إلى الله سبحانه فى قوله: «لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ» إلخ إشارة إلى أنهم لم يتنبهوا بعد لذلك و لم يتعلموا بناء البيوت و اتخاذ الخيام و نسج الأتواب و خياطتها.

۷. مراد از «علم لدنى» در آیه «فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا» چیست؟ ۳۴۲
فهو علم وهبى غير اكتسابى يختص به أوليائه و آخر الآيات يدل على أنه كان علما بتأويل الحوادث.

* ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ * الَّذِينَ صَلَّ سَعِيْمُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا * أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا﴾

۸. با توجه به آیات، دلیل حبط و بی وزن شدن اعمال افراد مذکور چیست؟ ۴۰۰

وجه حبط أعمالهم أنهم لا يعملون عملا لوجه الله و لا يريدون ثواب الدار الآخرة و سعادة حياتها و لا أن الباعث لهم على العمل ذكر يوم الحساب. و الوزن يوم القيامة بثقل الحسنات على ما يدل عليه قوله تعالى: «وَالْوِزْنُ يُومِنِدِ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ»: الأعراف: ٩، و إذا لا حسنة للحبط فلا ثقل فلا وزن.

* «وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ» قوله: «بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ» استعارة، و المراد أنهم يضطربون يومئذ من شدة الهول اضطراب البحر باندفاع بعضه إلى بعض فيرتفع من بينهم النظم و يحكم فيهم الهرج و المرج و يعرض عنهم ربهم فلا يشملهم برحمته، و لا يصلح شأنهم بعنايته. فالآية بمنزلة التفصيل للإجمال الذي في قول ذي القرنين: «فَإِذَا جَاءَ وَعَدْرِي جَعَلَهُ دَكَّاءً». ٣٦٦ ٥٠٦

٩. عبارت را ترجمه کنید.

در جمله "بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ" استعاره‌ای به کار رفته، و مراد این است که: در آن روز از شدت ترس و اضطراب آن چنان آشفته می‌شوند که دریا در هنگام طوفان آشفته می‌شود، و مانند آب دریا به روی هم می‌ریزند و یکدیگر را از خود می‌رانند، در نتیجه نظم و آرامش جای خود را به هرج و مرج می‌دهد، و پروردگارش از ایشان اعراض نموده رحمتش شامل حالشان نمی‌شود و دیگر به اصلاح وضعشان عنایتی نمی‌کند. پس این آیه به منزله تفصیل همان اجمالی است که ذو القرنین در کلام خود اشاره کرده و گفته بود: "فَإِذَا جَاءَ وَعَدْرِي جَعَلَهُ دَكَّاءً".